

GYÖRÝ DEZSÓ Életvagy utazás

A harmadikban füst van és bagószag,
s ahogy kinézek, át az ablakon, le,
a völgyek itt is ködképpel adóznak
a hegyeknek, mint nálunk, s ajkamon Te

buggyansz elő, de zakatol a fütés,
s hideg tódul be, ha itt-ott megállunk.
Az élet mindig ilyen jégbehütés?
ilyen egyforma? s álmunkban az álmunk

ilyen egyformán visszatérő görbe?
hát akkor mért kell annyit futni, futni?
és mért nagyobb a közélről a törpe,
mint messziről a nagy, ha oda jutni

ahol örök a földfeletti béke,
a tisztaság s a léleknek uralma,
hiába lótnak, nem lehet. Pont. Vége.
... A fákon narancs, mint nálunk az alma

és virágok, mik otthon csak tavasszal
virágzanak és szabadban a pálmák,
ó mennyi minden, ami mind vigasztal,
hogy jobban tudjuk átaludni álmát

az életutnak, ha már így akarták. —
A vonat zökken és helyére mászik:
határ, új mozdony, új beszéd, új fajták
— és így tovább, a végső állomásig.

(Megjelent a „Nyugat” január 1-i számában.)

MITHRIDATES ARÁNYA

IRTA: Egri Viktor

A hajóut negyedik napján történt. Holnapután a Le-viathan utasai Le Havreban partra szállhattak, addigra miss Lilliannak el kellett döntenie, kire bizza párisi szabószámlái rendezését, Petersenre, a svéd bankárra, vagy Mr. Hudleyra, aki angol ember létére kivételesen szénfeketehaju és koromszinszemü volt, mintha Ibéria ege alatt pillantotta volna meg a napvilágot.

Szemtanuk állítása szerint miss Lillian, a Hippodrom sztárja, szörnyen unatkozott a bankár társaságában. Petersen kicsit kopaszodott és pókhasu volt, de ahhoz kétség nem férhetett, hogy csekkeire mindenkor akadt fedezet. A fekete angol viszont imponáló jelenség volt, remekül szabott ruhái pompás izmokat takartak. Nem holmi box vagy rugbysporttól, hanem előkelő polótól, vivástól és regattázástól szerzett magasabbrendű izmot. Miss Lilliannak ebben a tekintetben csalhatatlan szeme volt. A szímatja nem hagyta cserben, amikor Mr. Hudleyban kitűnő szerelmi partnert szímatolt.

Szupé után a bankár karját kínálta miss Lilliannak és mialatt a táncosnő Petersenbe karolt, a szeme sokatmondóan rávillant a fekete angolra. Mr. Hudley nyomban elérte a szembeszédet és a társalgó egyik asztala mellé már hárman telepedtek. A háromszög, ahogy a hajón a társaságot elkeresztelték. A szivarját rácsáló Petersenre osztották ki nyilván a férj szerepét és a kissé titokzatosan fellépő fiatal angolra a házibarátét.

Petersen felvette a desszertnél elejtett beszélgetés fonalát:

— Tulságosan alábecsüli a gyűjtők szenvedélyét, miss Lillian.

— A szerelem mellett csupán a pénzgyűjtés szenvedélyének van jogosultsága, — állapította meg temperamentosan a táncosnő.

— Amagam részéről visszataszítónak tartom ezt a szenvedélyt ha öncéllá válik, — vetette közbe Mr. Hud-

ley. — Szerintem a pénzgyűjtés ne legyen több, mint célszerű sport.

— Más véleményen lesz barátom, ha majd maga is megkopaszodik, — nevetett rá miss Lillian. Gondolatban még hozzáfűzte, ha valaki ilyen fiatal és apollói természetű, bűn volna másnak, mint a szerelemnek rabja lenni.

Petersen a kopaszodásra való célzást magára vette és elnézően mosolygott.

— Nem érti a szenvedélyek lényegét, miss Lillian, — mondta. — A passziót, ami minden gyűjtés és a kedvtelésen túl a hasznosat, a közérdekűt benne. Bizonyos szempontból például az öreg pipák gyűjtése se nevelés, vagy neveléses volna például az én éremgyűjtő szenvedélyem? Rögtön illusztrálom, mennyire nem az!

A mellényzsebéből cigarettatárcá nagyságu apró lapos arany dobozt húzott ki és az asztalra tette. A dobozban gondosan selyemrongyba burkolt patinás érem volt, akkora mint egy ezüstdolláros.

A bankár hévvel magyarázott:

— Nézzék meg jól a kis érmet. Ez Mithridates aranya. Lehet vagy kétezeregyszáz esztendő. Nem hiszem, hogy egy tucattól több van belőle az egész világon. Az elmúlt héten értesített az ügynököm, hogy New-Yorkban felfedezett két példányt. Sajnos, későn érkeztem, csak az egyik érmet szerezhettem meg.

Miss Lillian kezébe vette az aranyat és lekicsinylőleg mustrálgatta.

— Nem is látni, hogy arany volna. Ennyi hühhó ezért a semmiségért! Mit adott érte, ha nem vagyok indiszkrét?

— 1250 dollárt.

— Ejnye, ezért már valami jóra való mutató gyűrűt vásárolhatott volna. Bogarasak maguk, gyűjtők. Alaposan tulfizette.

— Igaza van, alaposan tulfizettem, ha az ön szemével nézem, miss Lillian, mert hiszen az anyagértéke meg se közelíti a tíz dollárt. De nézze meg jobban. Mit lát rajta?

— Semmi különösét. Egyik oldalán egy puffadt bamba arcot, a másikon, na igen, ez már mutatósabb, egy görögös ruhájú alakot, kinyújtott karjában valami máddal.

— Kicsit felületes szemlélődés, — vélte a bankár. — A fej pontuszi Mithridatesé, elég eszes ember volt a maga idejében. Az érem revers oldalán maga Zeus ül, jobbában sást, baljában jogart tart. Tekintse meg közelebbről a király hajdiszét. Szallaggal van átkötve és göndör, mintha az imént hagyta volna el a legdivatosabb fodrásztermet. És nézze meg Zeus székét. Ezeröttszáz évvel utóbb a renaissance a legesodálatosabb változatait keltette életre.

Petersen egy szerelmes áhítatával simogatta meg az asztalra fektetett aranyat. A szomszéd asztaltársaság felállt, hogy megtekintse a ritkaságot. Egy perc múlva körbe járt az arany. Petersen közben valóságos értekezést tartott a numizmatika hasznosságáról.

— Látszólag semmitmondó és mégis feltár egy egész világot. Látom benne az eltűnt kor kulturáját, következtethetek ipara fejlettségére, a nép szokásaira, életkörülményeire. Egy nép mitológiájáról, művészete fázisairól! tesz tanuságot ilyen igénytelennek látszó éremdarab.

Miss Lillian nagy önuralommal elfojtotta ásitását.

— Pályatévészett ember maga Petersen. Miért nem lett professzor?

A bankár elnézően mosolygott és abbahagyta az értekezést.

— Remek darab, soká vadászhatott rá, — mondta a szomszéd társaságból egy himlőgyáros yankee.

— Éppen két esztendeig, — bókolt feléje a bankár és Mr. Hudleyhez fordult. — Hogy tetszik önnek, Mr. Hudley?

— Az első pillanatban azt hittem, hogy hamisítvány. Az udinei Cigoek gyakran megtréfáltak már bennünket. A nagy Sándor korabeli érmeiben, amilyen az öné, különös tökélyre tettek szert.

A bankember meglepődött. Rögtön látta, hogy szakemberrel van dolga, talán ugyanolyan szenvedélyes gyűjtővel, mint ő volt és ez a tudat, hogy kollegára lelt, valószínűleg izgalomba hozta.

— Honnan gondolta, hogy hamisítvány? Talán túlságosan szabályosnak tünnek fel önnek is a haj bodrai. Nézze meg a nagyítómmal... Szabad az érmet!

Petersen a társaságra nézett, de hogy senki sem mozgott, megismételte a kérdést. Szótlanul nézték vissza rá.

— Ott lesz az asztalon, — szólalt meg végre a himlőragyás yankee.

Az asztalra pillantottak, de érmet nem láttak. Különös, az imént még ott volt valamelyiküknek a kezében és egyszerre nyoma veszett. Kinél volt utoljára? Miss Lilliannak az az érzése támadt, hogy Mr. Hudleynál. Világosan emlékezett, milyen sóvár szemmel nézegette. A lélekzete szinte elfuladt a gondolatra, ha valaki zsebre vágta az aranyat, csak az angol lehetett. És ilyen emberrel akarta Páris felé folytatni utját! Egy megbélyegzett ember, egy tolvaj csókja! Borzalmas!

Kellemetlen percek következtek. Kínosan feszengtek.

— Talán az asztal alá esett, — vélte az arany gazdája és nyomba megindult az asztal alatt a keresés. Felforgatták az összes szőnyegeket, megmozgattak minden bufort, de az arany nem került elő. Eltűnt, mint a kámfor. Már nem mertek egymás szemébe nézni, elvégre nem valami apróságról, hanem egy kis vagyont érő ritkaságról volt szó.

A táncosnő hirtelen az asztalra borította gyönggyel kivarrott táskája diszkrét tartalmát.

— Nézzék meg, nálam nincs, — jelentette be kategorikusan. A szeme közben állhatatosan Mr. Hudleyn függött, aki némán, halotthalványan állt a sarokban és az egész arany utáni hajsza alatt meg se moccant.

— Uraim, nem marad más hátra, mint kézzelfoghatóan hebizonyítani, hogy tévedésből egyikünk zsebébe se került az arany, — tetézte meg a yankee a táncosnő ötlejét. Emelte is mindkét karját a magasba. — Parancsoljon velem, Mr. Petersen!

A bankár megrökönyödötten tiltakozott. Nem fog egy gentlemen becsületébe gázolni ilyen bagatell miatt. Hölgyek vannak a társaságban!

— Bocsánat, itt nem az ön jóérzéséről és gavalléroságáról, hanem a mi becsületességünkről van szó, — mondta a himlőragyás. — Tehát rajta, nyuljon a zsebébe. Vagy ha önnek kényelmetlen, elvégezheti más.

Petersen tiltakozása ellenére megmotozták egymást. Aprólékos gonddal, mintha körmönfont vámorok lettek volna. Aki átesett a motozáson, hátravonult.

— Megengedi, Mr. Hudley?

A feketehajú angol sápadtan nézett szembe a himlőragyással.

— Bocsánat, de a zsebébe senkit sem engedek nyulni.

A társaság halkán felszisszent. Mit jelentett ez? Miért tiltakozik ez az ember, amikor senkinek sem volt a motozás ellen kifogása. Petersen csodálkozva nézett Mr. Hudleyra.

— Igaza van, sir, ön az egyedüli, aki belátta, milyen megalázó számomra ez a vizsgálás.

De a himlőragyás félretolta a kis Petersent.

— Senki sem vitatja el, hogy joga van ehhez a tiltakozáshoz. És sajnos senki sem kényszerítheti, hogy alávesse magát a motozásnak. De miután valamennyien át-estünk rajta, hogy úgy mondjam, kissé különös... magára vessen, ha valaki furcsán találja értelmezni szabódását.

Mr. Hudley halotthalvány arca hirtelen áttüzesedett. A keze ökölbe szorult, rekedten vibráló hangon mondta:

— Felesleges, hogy a tiltakozás következményeire figyelmeltessen. Tulontul tisztában vagyok velem. Önök azt gondolhatják, amit akarnak, én megmaradok elhatározásom mellett.

A yankee gunyosan mosolygott, Petersen a kezét tördelte, egészen bizonyos, hogy a kollega a tolvaj, a gyűjtő szenvedélye elragadtatta, bűnre csábította, persze csak pillanatnyi megtévelyedésről van szó és egy kollegát ezért nem szabad az egész világ előtt tolvajnak bélyegezni. Feltette magában, hogy négy szemközt beszél vele, jóságosan, mintha az apja volna. Istenem, a fiatalok olyan halgák!

Miss Lillian hirtelen szükségesnek találta, hogy hátat fordítson az angol fiúnak és legtermészetesebb hangján a longchamps-i futtatásokról kezdjen beszélni a szomszédjával.

Mr. Hudley még egyszer körülpillantott. Tisztán látta, hogy mindenki tolvajnak tartja. A szája széle torz mosolyra rándult, vállat vont és gyorsan kisietett a teremből. Senki sem tartóztatta.

— Nála volt utoljára az arany. Világosan emlékszem, — fakadt ki a táncosnő. Csinos volt nagyon, jól állott neki ez a kis felindultság. — Gyanus volt nekem ez az ember a bemutatkozás pillanatától!

— Őrt kell állítani a kabinja ajtaja elé, — javasolta a yankee és kereszttül is vitte, hogy Mr. Hudley kabinja előtt őt posztoljon.

— Kegyeskedjenek elfelejteni a veszteségemet, — próbált a bankár napirendre térni az eset felett. Az intelem azonban keveset használt. Az arany eltűnésének híre percek alatt szétfutott az egész hajón és Mr. Hudley végérvényesen, feltámaszthatatlanul meghalt a társaságban, mielőtt felébredt volna.

Régen azonban a gondosan kikészített erkölcsi hullába mégis visszatért az élet. Takarítás közben a steward meglelte az aranyat. Szemtanuk állítása szerint pontosan Petersen szokott ülőhelye mögött a padlózat és a falburkolat közti hasadékba beleszorulva. Nyilvánvaló volt, hogy az érem éppen szórakozott tulajdonosa kezében volt utoljára.

Petersen boldogan sietett az angolhoz.

— Ezek után nem marad más hátra, mint megünnepelni feltámadásomat.

Szemtanuk állítása szerint Jimmy, a Leviathan barmixere izomlázat kapott ettől a feltámadástól.

— A himlőragyás yankee a hetedik cocktailnál az asztalra csapott.

— Ördögös fickó maga, Hudley, hogy mersze volt ilyen rongyos arany miatt kockára tenni a jóhírét. Mert nézzük csak, mi történik, ha a steward nem találja meg az aranyat?

Betegvizsgáló és gyógyintézet egész éven át nyitva

A modern technika minden vívmányával felszerelt

Inhalatorium

Kérjen magyar prospektust a fürdőigazgatóságtól

Poděbrady

gyógyítja a legjobban

— Még mindig jobban jártam, mintha végigkutatták volna a zsebemet, — mosolygott rejtélyesen az angol. — Sajátságos véletlen folytán ugyanis a másik aranyat, Petersen barátom ritkaságának hasonmását nekem sikerült megszerezni New-Yorkban.

Mr. Hudley a zsebébe nyult és kihalszta belőle az aranyat.

— Ki hitte volna nekem, hogy én is becsületesen 1250 dollárt adtam érte, ha nálam találják, mert történetesen tegnap este is itt volt a zsebemben. Magamra kellett venni a gyanut, hogy tolvajnak bélyegezzenek. Az egész kényelmetlen incidensért különben csak magamat okolhatom.

— Miért nem mutatta meg az aranyát, amikor Mr. Petersen az övét prezentálta, — szólt a yankee.

A bankár megértő mosollyal bókkolt az angol felé.

— Az igazi gyűjtők tapintatából, akik nem rontják el a kollégájuk örömét.

És félrevonta a sarokba Mr. Hudleyt.

— Voltaképpen hálásnak kell lennem a sorsnak ezért az esetért. Miss Lillian ma reggel a változatosság kedvéért hajlandónak mutatkozott belőlem hullát csinálni. Kicsit gyanusnak találta, hogy a steward éppen az én ülőhelyem mögött lelte meg az érmét.

Enyhe, szinte bocsánatkérő mosollyal hozzáfűzte:

— Nyilván abban a hitben, hogy eltüntetésével egy nyugős vetélytárstól akarok megszabadulni. Nos, én a választást megkönnyebbitem neki.

Szemtanuk állítása szerint miss Lillian Le Havreban egyedül szállt vonatra és szabószámlái rendezésére Párisban volt kénytelen alkalmas médiumot keresni.

